

самостійними суб'єктами будівельного виробництва. Дуже доречним у цьому плані може стати застосування кластерних схем у будівництві, які, наприклад, вже успішно працюють на Хмельниччині [5].

Адаптивність будівельної фірми до змін зовнішнього середовища виявляється у здатності виробничого апарату та організаційної структури будівельної фірми досить швидко переналагоджуватися під зміни ринкової кон'юнктури та характеру основних економічних потоків.

Приймаючи за основні об'єкти логістичних зусиль економічні потоки будівельної фірми, можна дати досить адекватне реальній господарській ситуації визначення логістики будівельної фірми та логістики будівництва. Логістика будівництва – це наука та практика управління економічними потоками у будівництві з метою досягнення інвестиційних цілей в оптимальному режимі. Щодо мікрорівня, то логістика будівельної фірми – це сукупність інструментів, форм, методів та процесів організації та управління економічними потоками фірми для найефективнішого та оптимальнішого досягнення загальнофірмових цілей.

1. Богдан І. Проблеми активізації інвестиційної діяльності в Україні // *Економіст*. 2000. № 7–8. С.18–23. 2. Афоничкин А.И. Принятие управленческих решений в экономических системах. Саранск. 1998. 3. *Information technology and international competitiveness: The case of the construction services industry*. New York, 1993. XVII, 182 p. 4. *Рынок и строительство / Под ред. В.Н.Стаханова*. Ростов н/Д, 1997. 5. Малий М. Будівельний кластер – об'єднання з новим змістом // *Економіст*. 2000р. №1. С.39–40.

УДК 338 (075.8)

В.І. Павлов

Луцький державний технічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ЛОГІСТИКИ: ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ

© Павлов В.І., 2001

Розкрито сутність підприємницької логістики, особливості виробничо-комерційної діяльності в ринкових умовах. Проаналізовано досвід логістизації підприємницької діяльності в розвинутих капіталістичних країнах. Вказано основні проблеми, пов'язані з застосуванням логістики у вітчизняному підприємстві.

The essence enterprise logistic, feature of production-commercial activity in market conditions are opened. The experience of logistization of enterprise activity in the advanced capitalist countries is analysed. The basic problems connected to application of logistic in domestic business are specified.

Реформування економіки України, цілеспрямований перехід до ринкового господарювання вимагає не тільки добре продуманої цілісної концепції такого переходу, а й обґрунтування набору методів, принципів і засобів організаційної і функціональної оптимізації, які повинні відповідати сучасним умовам. Одним з таких сучасних методів оптимізації є логістика і логістичні концепції.

Успіх економічних перетворень, які проводяться в економіці України, залежатиме від ефективності функціонування сфери обігу, широкого розвитку оптової торгівлі засобами виробництва, прямих зв'язків між постачальниками і споживачами продукції виробничо-технічного призначення, підвищення якості транспортного обслуговування народного господарства регіонів та виробничих, комерційних і посередницьких підприємств усіх форм власності.

Логістика – це найперше, певне прогресивне мислення, методологія найбільш ефективною виробничо-господарської (галузевої, регіональної, народно-господарської), підприємницької і комерційної діяльності.

Мета цієї роботи – дати розуміння концептуальних основ підприємницької логістики, теоретичного і практичного розвитку цього напрямку організаційно-економічної діяльності і досвіду логістизації підприємницької діяльності в розвинутих капіталістичних країнах з врахуванням реальних інформаційних можливостей на даний період.

Підприємницька логістика – це логістика у виробничо-комерційній сфері, стосовно якої логістику розглядають як новий науковий напрямок, пов'язаний з розробкою раціональних методів управління матеріальними і відповідними фінансовими потоками в умовах переходу від вільного ринку до регульованої ринкової економіки. Підприємницька логістика з врахуванням минулого, теперішнього і можливих сценаріїв розвитку у майбутньому економіки України потребує концептуального обґрунтування і методичного забезпечення.

Після розпаду адміністративно-командної системи господарювання розрив виробничо-господарських зв'язків між підприємствами призвів до банкрутства багатьох з них. Виникла нагальна потреба в заміні вертикальних ієрархічних зв'язків на горизонтальні комерційні, які забезпечують в умовах ринку оптимальне вирішення проблем підприємництва у сфері матеріально-технічного постачання, транспортування і збуту готової продукції, тобто проблем оптимізації матеріальних, фінансових і інформаційних потокових процесів суспільного виробництва і обігу в народному господарстві в цілому.

Характерною особливістю української економіки є, в основному, державна форма власності підприємств важкої промисловості, залізничного транспорту, зв'язку тощо. У середовищі підприємницької ринкової економіки ці державні підприємства повинні працювати за підприємницькими законами, ринковими механізмами, логістичними формами організації виробничо-комерційних зв'язків і оптимізації потокових процесів у сфері виробництва і обігу. Тому створенням логістичних систем підприємств, концернів, акціонерних товариств і логістичних галузевих, міжгалузевих, зовнішньоекономічних ланцюгів на основі закладання логістичних угод можна не тільки забезпечити відновлення розірваних виробничо-господарських зв'язків, а й підняти їх на новий рівень розвитку в руслі підприємництва.

Щоб визначитись з актуальністю, доцільністю і можливістю здійснення інтеграційних процесів в економіці України шляхом застосування логістичних концепцій, необхідно проаналізувати зарубіжний досвід підприємництва і логістики. І хоча повне копіювання досвіду розвинутих країн світу в умовах української економіки є нереальним і непотрібним, такий досвід міг би стати основою побудови не тільки прогнозних сценаріїв можливого розвитку нашої економіки, а й відповідних для сучасних умов моделей оптимізації підприємницької діяльності логістизацію економіки.

Форми організації і зміст підприємницької діяльності у промислово розвинутих країнах протягом останнього століття змінювались залежно від актуальності проблем, які

стояли перед суспільством: насичення споживчого ринку в умовах дефіциту, переви-робництво товарів і проблема формування нових потреб тощо. У різні періоди, які відпові-дали тій чи іншій стратегії, західна економіка використовувала різні підходи. Наприклад, в умовах споживчого дефіциту виникла потреба в організаційно-розподільних концепціях, у 60-ті роки в умовах насиченого споживчого ринку виникла концепція маркетингу, а у 80-х роках, в період інтеграції і глобалізації світової економіки виникла нова парадигма, яка по'єдналась в систему концепції менеджменту, маркетингу і логістики.

Залежно від частки державного сектора, умов конкуренції, рівня монополізації в різ-них моделях економіки наявні різні об'єктивні передумови доцільності і ефективності застосування логістичного підходу як методу оптимізації виробничо-комерційної діяль-ності. Саме тому в нормальній ринковій економіці логістика сформувалась і стала широко розповсюджуватись в підприємницькій сфері тільки з 60-х років, коли ринкові відносини вийшли на певний якісний рівень.

Логістичною формою організації взаємодії між підприємствами стають логістичні ланцюги. Як свідчить аналіз зарубіжного досвіду підприємництва, у 80-х роках найваж-ливішою функцією підприємців стала швидка, гнучка, інноваційна адаптація до зростаючої невизначеності оточуючого середовища як внутрішньої структури, так і зовнішніх зв'язків і поведінки фірм. З метою виживання у гострій конкурентній боротьбі малі і середні підприємства починають налагоджувати співробітництво з численними партнерами по використанню різних ресурсів, виробничих потужностей, технологій тощо. У результаті та-кого співробітництва утворюються об'єднання, які ніби забезпечують єдині технологічні, організаційні і економічні умови господарської діяльності усіх задіяних фірм як єдиного цілого, у формі певних логістичних ланцюгів внутрішньогалузевої чи міжгалузевої вза-ємодії – особливої форми інноваційного розвитку.

Прискорення процесів інтеграції і глобалізації є найбільш помітною і характерною тенденцією сучасного етапу розвитку світової підприємницької економіки, що, своєю чер-гою, породжує проблеми організаційно-аналітичної оптимізації підприємництва і адекват-них методологічних шляхів їх вирішення.

У зв'язку з тим, у таких умовах концепція логістики набуває значного розпов-сюдження і використання. Менеджерами вищого рівня управління вона розглядається як ефективний мотиваційний підхід до управління, який сприяє зниженню витрат вироб-ництва. Ця концепція лягає в основу економічної стратегії фірм і використовується як засіб у конкурентній боротьбі. Концепція логістики розглядається також як управлінська логіка для планування, розміщення і контролю над фінансовими і людськими ресурсами. У 80-х роках концепція логістики набуває зовнішньоекономічного характеру, впроваджуючись у практику транснаціональних корпорацій. Розвитку логістики також сприяли науково-технічний прогрес і комп'ютеризація виробництва, оскільки швидкими темпами відбувався розвиток комунікаційної техніки і технології. Такий бурхливий розвиток логістики призвів до появи ідеї логістизації усієї підприємницької економіки, перетворення її в логістичну.

Ринкова економіка побудована на трьох основних складових: єдиній грошовій системі на чолі з банківською системою, системі ринку на чолі з фінансовим ринком і системі від-творення суспільного капіталу, продукту і споживчих доходів на чолі з оборотом капіталу. Ці складові утворюють економічний простір з трьох шарів потоків: матеріального, відтво-рювального (ринкового) і грошового (фінансового). Саме ці економічні форми – вироб-ництво, обмін, розподіл і споживання – є поточковими процесами, тобто об'єктами логіс-тичного управління (діяльності).

Максимальна мобілізація резервів та використання організаційних факторів як найменш витратомістких є одним з найважливіших напрямків вирішення логістичних завдань. Логістичний аналіз як метод виявлення резервів, сприяє розвитку ініціативи, підприємливості, підпорядковуванню виробництва комерційній вигоді. Тому, можемо зробити висновок, що логістична сутність підприємництва полягає у тому, що воно являє собою по суті циклічний потоковий процес – матеріальний, фінансовий, інформаційний, – який потребує оптимізації тільки як єдине ціле. З циклічного характеру сфери застосування логістики випливає, що логістика функціонує теж циклічно. Виробничо-технологічний цикл замикається попитом, завдяки якому утворюється зворотний зв'язок між ринком (споживачами) і товаровиробником. Тому, ринок визначає динаміку функціонування логістичної системи.

У результаті осмислення сутності і особливостей виробничо-комерційної діяльності в ринкових умовах, еволюції організації матеріально-технічного забезпечення і збуту, яка зумовлена тенденціями економічної інтеграції в розвинутих країнах, виявляються проблеми, вирішення яких може бути найбільш ефективним тільки на основі концепції логістики.

Досить важко однозначно сформулювати змістовну концепцію логістики, оскільки логістика включає багато напрямків. Можна назвати деякі принципи підприємницької логістики, на основі яких будується логістична концепція діяльності господарюючого суб'єкта.

Основними принципами підприємницької логістики є:

- узгодження логістики з корпоративною стратегією;
- вдосконалення руху матеріальних потоків;
- інформаційне забезпечення і сучасні технології обробки інформації;
- ефективне управління кадрами;
- визначення оптимального рівня логістичного обслуговування;
- детальна розробка усіх логістичних операцій;
- облік логістичних витрат і прибутку в системі фінансових показників.

На думку спеціалістів в області логістики орієнтації тільки на мінімізацію прямих витрат виробничо-комерційної діяльності в сьогоденних умовах уже недостатньо. Оптимізація процесів підприємницької діяльності буде повнішою, якщо вона ґрунтуватиметься на активній і оптимальній ринковій стратегії, розробка якої в сучасних умовах є завданням маркетингу. Тому комплексний підхід до управління логістикою викликає необхідність її узгодження з організацією виробництва, маркетингу та фінансів підприємства. Але важливим є і розмежування логістики і маркетингу.

У більшості випадків вирішення підприємницьких проблем пов'язане з поступовою модернізацією і розвитком існуючих логістичних систем.

Можна говорити і про регіональні і територіальні підприємницькі системи і ланцюги, довготермінові чи тимчасові комерційні, а також програмно-цільові логістичні системи, які скеровуються адміністрацією певного регіону на вирішення якихось місцевих проблем, наприклад, енергетичних, продовольчих, ресурсозберігаючих тощо. Це дасть змогу надати економіці регіону підприємницького змісту. Тому повинні з'явитись відповідні закони, активна державна політика, спрямована на сприяння і стимулювання такої тенденції. Мотивація підприємця, який вибирає логістичну форму організації взаємодії з іншими учасниками ринку, повинна бути достатньо сильною і ефективною.

Підприємницька логістика направлена на досягнення стратегічних цілей і оптимізацію основних поточкових процесів. Тому, важливою є наукова розробка таких логістичних проблем, як: побудова логістичних ланцюгів для різних випадків функціонування виробничо-

транспортних систем; розробка систем управління матеріальними та інформаційними потоками; створення математичних моделей функціонування логістики тощо.

Спеціалісти вважають, що основними проблемами, пов'язаними з ефективним застосуванням логістики у вітчизняному підприємстві, є:

- визначення меж застосування логістики в існуючих господарських системах в нових економічних умовах;
- виділення тих форм, методів, структур і засобів логістики, які можна успішно застосувати в перехідний період;
- здійснення необхідної структуризації діяльності господарських систем, яка потрібна для впровадження логістики;
- підготовка кваліфікованих спеціалістів з логістики.

Усі ці проблеми можна і необхідно вирішити шляхом розробки концептуальних основ підприємницької логістики з застосуванням сучасного наукового інструментарію. Підґрунтям для цього може бути аналіз кращого зарубіжного досвіду розвитку підприємництва і логістики з урахуванням сьогоденних реалій вітчизняної економіки.

1. Гордон М.П., Карнаухов С.Б. *Логистика товародвижения*. М., 1998.
 2. Кальченко А.Г. *Логистика: Навч. посібник*. Київ, 2000. 3. *Логистика: Учебн. пособие / Под ред. Б.А.Аникина*. М., 1997. 4. Неруш Ю.М. *Коммерческая логистика: Учеб. для вузов*. М., 1997. 5. Семенов А.И. *Предпринимательская логистика*. СПб., 1997.

УДК 658.8

І.А. Парфентенко

Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ЦІННОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОСЛУГИ РОЗДРІБНОГО ПІДПРИЄМСТВА

© Парфентенко І.А., 2001

Аналізуються чинники цінності торговельної послуги роздрібного підприємства. Визначається діяльність роздрібного підприємства як надання сукупності послуг, тобто надання можливості споживачеві придбати товар вроздріб.

This paper is devoted to the analysis of the factors of value of retail outlet trade service. The novelty of this paper is the qualification of retail outlet as rendering of service aggregate, that gives an opportunity of purchasing the goods by retail to the ultimate consumer

Роздрібне підприємство є останньою ланкою каналу розподілу, що пов'язує виробника зі споживачем. Функції роздрібного підприємства спрямовані на збільшення цінності товарів, що ними продаються, або оптимізацію товарної пропозиції, тобто забезпечення визначеного асортименту товарів; дроблення партій товарів, що надходять; збереження запасів і забезпечення сервісу.

Кожне роздрібне підприємство спеціалізується на певному асортименті, і більшість покупців добре в ньому орієнтується, будь то асортимент супермаркету або універмагу. Існують і роздрібні підприємства, які пропонують свій унікальний асортимент. До них відносять «Ів Роше» (натуральні косметичні засоби), «Ів Понруа» (біологічноактивні харчові добавки) тощо.